

Eindverslag Green Deal Sportvisserij Loodvrij (C-222)

9 december 2021

Green Deal

Totstandkoming en partners Green Deal

Lood wordt door veel sportvissers gebruikt als verzwaring van de vislijn, in kunstaas en in voerkorven. Door verlies kan dit vislood in het milieu terecht komen. Lood is schadelijk voor mens en dier. Om het loodgebruik in de sportvisserij op korte termijn terug te dringen en uiteindelijk te stoppen, hebben de ministeries van LNV, VWS, EZK en I&W samen met de Unie van Waterschappen, Sportvisserij Nederland, Dibevo en Natuurmonumenten in mei 2018 de Green Deal Sportvisserij Loodvrij ondertekend.

Doel Green Deal Sportvisserij Loodvrij

Het doel van de Green Deal was dat het gebruik van vislood in de sportvisserij in 2021 met ten minste 30% is verminderd en in 2027 het gebruik en het zelf verwerken van lood is gestopt. Het gebruik en verlies van vislood is gemonitord om zo de ontwikkelingen omtrent de reductie inzichtelijk te krijgen. Om dit doel te bereiken hebben partijen een gezamenlijke aanpak uitgerold waarbij is ingezet om een cultuuromslag en gedragsverandering bij sportvissers teweeg te brengen. Daarnaast was de aanpak erop gericht om een omslag in de retailketen te realiseren, zodat de keten bekend wordt met de problematiek en de alternatieven, en deze ook produceert en beschikbaar stelt.

Samenvatting onderzoeken loodverlies en gebruik loodalternatieven

Bij de start van deze Green Deal is op basis van de toen beschikbare onderzoeksgegevens uitgegaan van een jaarlijks ingeschat verlies aan vislood van 470 ton in het zoute en 54 ton in het zoete water (Deltares, 2013). Het daarna uitgevoerde onderzoek omtrent loodverlies (op basis van logboeken) van het Centrum voor Visserijonderzoek/Wageningen Marine Research (CVO/WMR) laat echter veel lagere hoeveelheden zien. De geschatte jaarlijkse verliezen in de periode 2018-2019 zijn in dit onderzoek ingeschat op 25,2 ton en 7,4 ton voor respectievelijk het zoute en zoete water. Dit logboekonderzoek is in 2020-2021 herhaald, met loodverliesramingen van 27,3 ton in het zoute en 8,5 ton in het zoete water. De toename in dit absolute loodverlies hangt vooral samen met een toename van het aantal sportvissers in deze periode.

In 2017, 2019 en 2020 is daarnaast door het CVO/WMR onderzocht hoeveel sportvissers minimaal een keer per jaar met een loodalternatief visten. In 2017 (0-meting) was dit 10%, in 2019 17% en in 2020 eveneens 17%. Hoewel het aandeel sportvissers dat loodvrij viste in 2019 en 2020 gelijk is gebleven, is het absolute aantal wel aanzienlijk gestegen. In het "coronajaar" 2020 zijn namelijk veel meer (ongeveer 347.000) Nederlanders gaan sportvissen (totaal ruim 1,2 miljoen). De onderzoeken van CVO/WMR laten ook zien dat sportvissers die met een loodalternatief vissen, dit door de jaren heen bij meer vistrips hebben gedaan.

De cijfers omtrent het loodgebruik laten zien dat het loodverlies aanzienlijk lager is dan gedacht en dat het gebruik van loodalternatieven door de jaren heen flink is toegenomen. Maar de diverse onderzoeken maken ook duidelijk dat de ambitie van de Green Deal nog niet is gerealiseerd. Ten aanzien van het vaststellen van het beoogde resultaat, is geconcludeerd dat de toename van het gebruik van loodalternatieven nog onvoldoende is om te kunnen spreken van het behalen hiervan.

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

BRANCHEORGANISATIE

Dibevo

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Natuurmonumenten

Samenvattingen (deel)evaluatie werkgroepen 1 t/m 4

Werkgroep 1: Communicatie en bewustwording

Er is zeer veel communicatie geweest in hengelsport gerelateerde media en ook in andere media, zowel in print, op TV als online. Het bereik van deze communicatie is groot geweest. Bepaalde doelgroepen zoals de zelfgieters en de niet-georganiseerde hengelsportbranche bleken lastig te bereiken. Bij de start van deze Green Deal was er veel weerstand van hengelsportverenigingen en sportvissers. Dat is duidelijk minder geworden met steeds meer verenigingen die met loodvrij vissen aan de slag zijn gegaan. Zo worden er bijvoorbeeld steeds meer loodvrije evenementen, wedstrijden en inruilacties georganiseerd.

De grootste gesignaleerde uitdagingen van deze werkgroep zijn de duidelijkheid naar sportvissers en producenten over de (gewenste) samenstelling van loodalternatieven en het bereiken van sportvissers die zelf lood gieten.

Werkgroep 2: Pilotgebieden

De bereidwilligheid van partijen om pilotgebieden in te stellen is na een wat stroeve start groot gebleken. De daadwerkelijke uitvoering was echter lastig, vooral door het moeilijk verkrijgen van financiën én handjes om pilotgebieden te realiseren. Pilotgebieden vragen vooral veel van medewerkers van de sportvisserij. Uiteindelijk zijn met name lokale pilotgebieden ingesteld, waarbij de communicatie eromheen een regionale uitstraling heeft gehad.

Geadviseerd wordt om meer in te zetten op kleinere acties, zoals het (gratis) beschikbaar stellen van loodalternatieven voor activiteiten van hengelsportverenigingen en het opstarten van inruilacties bij (grote) hengelsportwinkels, in plaats van met name in te blijven zetten op pilotgebieden. Mogelijk is er draagvlak om bij meer commerciële visvijvers volledig loodvrij te vissen.

Werkgroep 3: Duurzame en aantrekkelijke alternatieven

Het aanbod van loodalternatieven is gegroeid. De mate van groei is afhankelijk van het soort sportvisserij. Verschillende grote spelers in de hengelsportbranche zijn bezocht en zoveel mogelijk bedrijven zijn geïnformeerd. Loodalternatieven zijn onderzocht op samenstelling en milieuvriendelijke loodalternatieven zijn gepromoot en in grote aantallen aangeschaft voor promotiedoeleinden. De grootste gesignaleerde uitdagingen van deze werkgroep zijn het vergroten van het aanbod en de verkrijgbaarheid van loodalternatieven, de participatie van de hengelsportbranche, de samenstelling van loodalternatieven en de wenselijkheid van bepaalde materialen (m.n. zink, tin en koper). In Nederland worden deze laatste als ongewenst gezien, terwijl ze in het buitenland worden gepromoot als alternatieven voor lood. Dit behoeft verduidelijking in de internationale context.

Werkgroep 4: Verkennen van nut, noodzaak en de mogelijkheden van acties en/of maatregelen voor de periode 2021-2027

Een samenwerkingsverband van drie deskundige en onafhankelijke partijen heeft een uitgebreide verkenning opgesteld. Tijdens deze verkenning is zo breed mogelijk gekeken binnen alle relevante wetgevingscomplexen: van Europees tot lokaal naar de mogelijkheden en praktische toepasbaarheid van de inzet van verschillende juridische routes voor eventuele regulering van loodgebruik en het gieten van lood. Uit deze verkenning blijkt dat regulering vanuit de Europese REACH-verordening de beste mogelijkheden biedt voor aanvullende wet- en regelgeving hieromtrent. Er ligt op dit moment al een concreet voorstel aan de Europese Commissie voor een Europees gebruiks- en verkoopverbod van vislood.

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Sportvisserij
Nederland

BRANCHEORGANISATIE

Dibevo

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Natuurmonumenten

Conclusies

De Green Deal aanpak heeft zijn meerwaarde bewezen in de bewustwording en gedragsverandering van sportvissers. In het aanbod van loodalternatieven, de transitie in de retailketen en in het gebruik van loodalternatieven door sportvissers zijn duidelijk stappen gezet. De door CVOWMR uitgevoerde onderzoeken laten zien dat het aantal sportvissers dat loodvrij vist fors is toegenomen. Deze onderzoeken hebben ook aangetoond dat het ingeschatte loodverlies door sportvissers aanzienlijk lager is dan eerder werd aangenomen. Omdat het aantal sportvissers in het 'coronajaar' 2020 is gestegen, is het totale loodverlies ook iets gestegen. Alle cijfers laten zien dat een volledig loodvrije hengelsport nog niet in zicht is. Om dit gewenste einddoel te bereiken zijn nog stappen nodig. Europese maatregelen kunnen van grote betekenis zijn, ook om het gewenste gelijke speelveld te creëren voor de hengelsportbranche. De Europese Commissie heeft het Europees Chemicaliënagentschap (ECHA) gevraagd om een inventarisatie te starten en indien nodig met een voorstel voor maatregelen te komen. In antwoord hierop heeft het ECHA een volledig gebruiks- en verkoopverbod van vislood in de EU voorgesteld. Alle Green Deal partners steunen het initiatief om op Europees niveau de verkoop en het gebruik van vislood terug te dringen. Om de ingeslagen transitie naar loodvrij vissen te continueren en waar mogelijk te versnellen is meer duidelijkheid over de gewenste en toegestane samenstelling van loodalternatieven in Nederland essentieel. Ook is meer bewustwording over de gezondheidsrisico's van het zelf gieten van (vis)lood gewenst.

Vervolg op Green Deal

De opgedane ervaring en de gesignaleerde uitdagingen, resulteren erin dat Sportvisserij Nederland, de Unie van Waterschappen en de ministeries van I&W, VWS en LNV momenteel onderzoeken of de samenwerking op vergelijkbare wijze kan worden voortgezet. Alle Green Deal partners willen zich in blijven zetten om zo snel als mogelijk een volledig loodvrije hengelsport te hebben.

De onderstaande bijlagen zijn op www.sportvisserijloodvrij.nl te downloaden.

Bijlagen

1. (Deel)evaluatie werkgroep 1, Communicatie en bewustwording
2. (Deel)evaluatie werkgroep 2, Pilotgebieden
3. (Deel)evaluatie werkgroep 3, Alternatieven
4. Uitkomsten werkgroep 4, Wetgeving
5. Alle onderzoeken van CVOWMR en Deltares naar loodverlies, gebruik van loodalternatieven en probleemstoffen KRW